दलित साहित्याचा अक्षरसैनिक : अण्णाभाऊ साठे

यादव गायकवाड

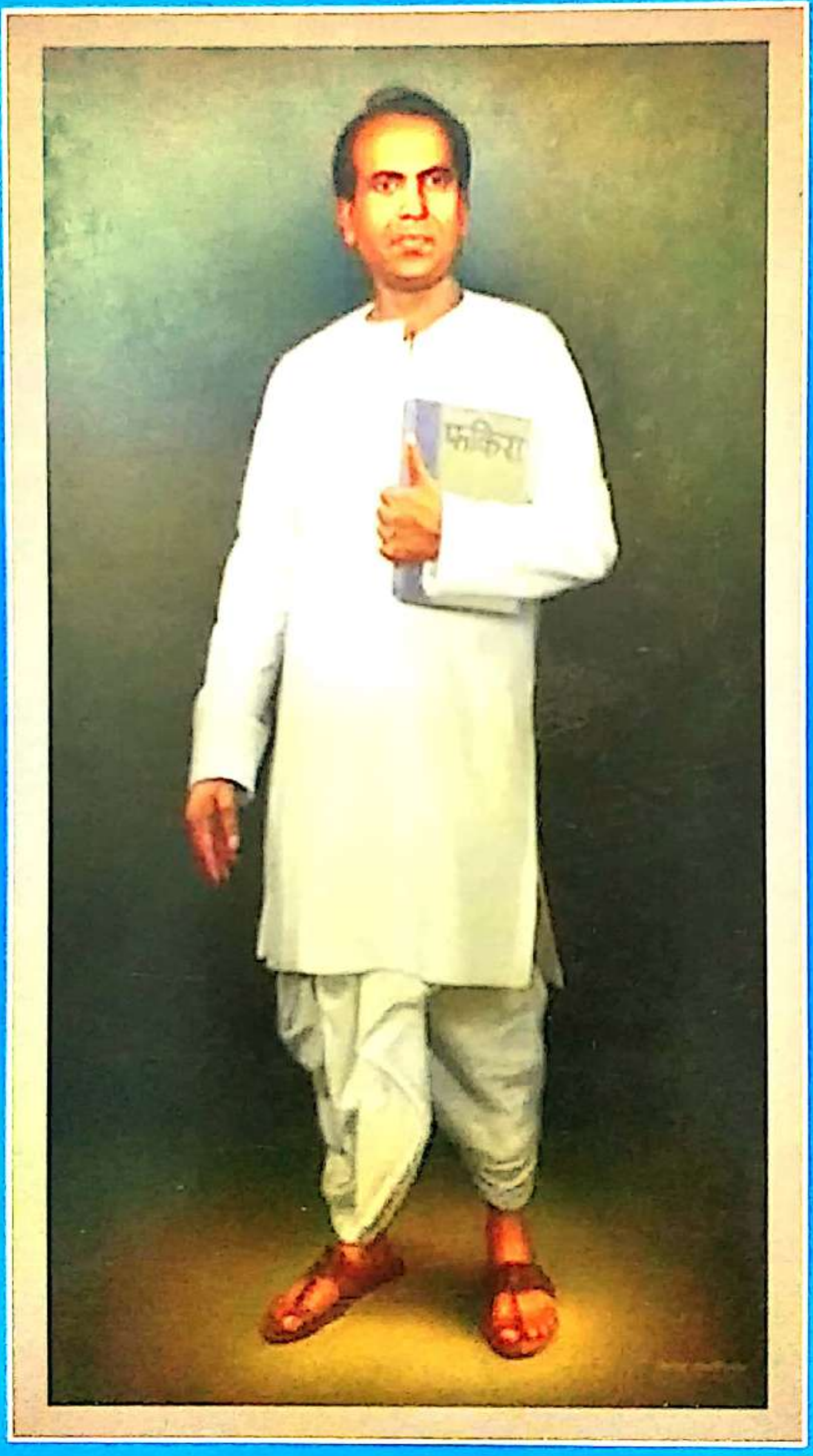

Scanned by CamScanner

दलित-शोषितांचे शोषण आणि सर्वप्रकारची विषमता या विरुद्ध निकराने लढणारा एक सजग लेखक म्हणून अण्णाभाऊ साठे माझ्यासाठी समधर्मी – सहोदर आहेत. ''हे जग, ही पृथ्वी शेषाच्या फडीवर तरली नाही; तर तरी तरली आहे दलितांच्या तळहातावर.'' असे अण्णाभाऊनी मुंबई येथे संपन्न झालेल्या 'दलित साहित्य संमेलनाचे', उद्घाटन करताना म्हटले होते. हा संदर्भ प्रा. दत्ता भगत यांनी वर्गात दिला. तेव्हा मनातल्या मनात अशा जोरदार टाळ्या वाजवल्या. जसे काही पिंपळाच्या पानाची सळसळ गुंजत राहिली. तो क्षण असात चिरस्मरणीय!

गेल्या तीन दशकात एक शिक्षक म्हणून दलित साहित्यावरील चर्चेत वरील विधानाचा परामर्श घेताना, माझ्या विचारात भूमिकेत बदल झाल्याची मला जाणीव होत गेली. अण्णाभाऊच्या विधानातील हे जग, पृथ्वी शेषाच्या फडीवर तरली नाही हे मत संपूर्ण मान्य आहे; परंतु या विधनाचा उत्तरार्ध जो 'हे जग, ही पृथ्वी श्रमिकाच्या तळहातावर तरली आहे'. हे मत जसेच्या तसे स्वीकारावे असे वाटत नाही. त्या संदर्भातील माझे प्रतिपादन जरा वेगळे आहे.

हे जग, ही पृथ्वी तोलून धरण्यासाठी दलित-श्रमिकांच्या हाताचे बळ पुरेसे आहे असे नाही. त्यांच्या साथीला सर्जनशीलेचा आविष्कार घडवणारी ज्ञानशक्ती महत्त्वाचीच आहे. दलितशोषितांसह बुद्धिजीवी-अभिजनांची सर्जनशीलता, त्यांचे योगदानही तेवढेच तोलामोलाचे आहे. कॉ. लेनीनणे जशी मार्क्सवादाला एक नवी पुस्ती जोडली तसे अण्णाभाऊच्या साम्यवादी विचार जाणिवांना आंबेडकरी विचार जाणिवांचा असाच एक परिसस्पर्श हवा अशी माझी धारणा तयार होत गेली. या पार्श्वभूमीवर अण्णाभाऊ साठे यांच्या वाङ्मयाचे आकलन करण्याचा हा एक प्रयास आहे.

प्रतिभास प्रकाशन, परभणी

ISBN : 87615-73-7

Scanned by CamScanner

दलित साहित्याचा अक्षरसैनिक: आण्णाभाऊ साठे

यादव गायकवाड

प्रतिभास प्रकाशन, परभणी

Scanned by CamScanner

Dalit Sahityacha Aksharsainik:Annabhau Sathe by : Yadav Gaikwad

■

दलित साहित्याचा अक्षरसैनिक : अण्णाभाऊ साठे – यादव गायकवाड

'कलिंग', समतानगर, सेलू, जि. परभणी

भ्रमणध्वनी: ९४२१३८७३१३

■

© सर्वहक्क–सौ. संजीवनी गायकवाड

■

प्रकाशन क्र. : ७४

■

प्रकाशक :

प्रतिभास प्रकाशन,

'तारांगण', परताणी हॉस्पिटल समोर,

बसस्थानक परिसर, परभणी–४३१ ४०१.

भ्रमणध्वनी: ९४२२१७९४६१

■

प्रथमावृत्ती : १४ एप्रिल–२०१४

■

मुखपृष्ठ : देविदास रोकडे.

■

अक्षरजुळणी :

स्वरूप अक्षर जुळणी, परभणी.

■

मुद्रक :

जयगणेश ऑफसेट,पुणे.

■

किंमत : ६०/-

■

ISBN - 87615 - 73 -7

Scanned by CamScanner

अनुक्रम

१. आम्ही महापुरुषांची जयंती का साजरी करतो?/११
२. अण्णाभाऊ साठे : क्रांतीप्रवण, प्रेरणादायी व्यक्तिमत्त्व./२६
३. अण्णाभाऊ साठे जयंती : क्लोनिंग आणि कोलाज चित्र./४०
४. दलित स्वातंत्र्याचा अक्षर सैनिक : अण्णाभाऊ साठे./४९
५. जग बदल घालूनी घाव.... अर्थ आणि अन्वयार्थ./५८

Scanned by CamScanner